

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3496/2020
27.01.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић, Јелице Бојанић Керкез, Гордане Комненић и Зоране Делибашић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4285/2019 од 29.01.2020. године, у седници већа одржаној дана 27.01.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4285/2019 од 29.01.2020. године, у ставу другом изреке.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4285/2019 од 29.01.2020. године, у ставовима првом, трећем и четвртном изреке, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4285/2019 од 29.01.2020. године, у ставовима првом, трећем и четвртном изреке.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 27555/16 од 30.01.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован, приговор апсолутне ненадлежности истакнут од стране туженог. Ставом другим изреке дозвољено је објективно преиначење тужбе према поднеску тужиоца од 10.05.2018. године. Ставом трећим изреке делимично је усвојен тужбени захтев па је обавезан тужени да тужиљи, на име неисплаћених месечних износа припадајуће пензије, за период од септембра 2013. године закључно са фебруаром 2018. године, исплати износ од укупно 901.662,59 динара, односно одређене појединачне месечне износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате, све ближе наведено у

овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке одбијен је, као неоснован, тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужиљи, на име неисплаћених месечних износа припадајуће пензије, за период од марта 1999. године закључно са августом 2013. године исплати, износ од 1.548.020,84 динара, односно појединачне месечне износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа па до исплате, све ближе наведено у овом ставу изреке. Ставом петим изреке обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 180.391,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4285/2019 од 29.01.2020. године, ставом првим изреке, одбијене су, као неосноване, жалбе парничних странака и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке, у делу става трећег изреке, којим је обавезан тужени да тужиљи исплати, на име неисплаћених месечних износа припадајуће пензије, за период од септембра 2013. године закључно са фебруаром 2018. године, исплати износ од 414.801,60 динара, односно појединачне месечне износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа па до исплате, све ближе наведено у овом ставу изреке и у ставу четвртим изреке. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става трећег изреке, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиљи, на име неисплаћених месечних износа припадајуће пензије, за период од септембра 2013. године закључно са фебруаром 2018. године, исплати износ од још 486.860,99 динара, односно појединачне месечне износе, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа па до исплате, све ближе наведено у овом ставу изреке. Ставом трећим изреке преиначено је решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу петом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 83.596,03 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате. Ставом четвртим изреке одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију, из свих законских разлога, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Испитујући дозвољеност ревизије на основу члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020, у даљем тексту: ЗПП), изјављене против побијане пресуде у ставу другом изреке, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, па у овом делу није било места оцени изузетне дозвољености ревизије у смислу члана 404. истог Закона.

Испитујући побијану пресуду у наведеном делу, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиље није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужили је решењем туженог од 28.12.1972. године признато право на породичну пензију од 15.06.1972. године, при чему је тужила од 1998. године једини преостали корисник породичне пензије коју је остварио њен супруг. Тужили је тужени без основа престао да исплаћује пензију почев од марта 1999. године не доносећи решење о обустави исплате. Тужила је од 07.10.2005. године корисник основне пензије на Косову и Метохији, у месечном износу од 75 евра. Вештачењем је утврђено да за утужени период од марта 1999. године закључно са фебруаром 2018. године номинална разлика између припадајуће и исплаћене пензије тужиле, без умањења за износе исплаћене на Косову и Метохији износи 2.449.683,43 динара, док износ неисплаћених пензија умањених за исплаћене износе на Косову и Метохији износи 1.282.021,40 динара. Тужба у овој правној ствари је поднета 06.10.2016. године.

На овако утврђено чињенично стање нижестепени судови су применом одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима закључили да је тужени у обавези да тужили накнади штету због неисплаћених пензија, за период за који у односу на дан подношења тужбе у овој правној ствари потраживање тужиле није застарело. Ово због тога што је тужили решењем туженог признато право на пензију која јој је исплаћивана до марта 1999. године, када је дошло до обуставе исплате пензије без оправданог разлога и без доношења решења о обустави од стране туженог, каквим поступањем је тужили причињена штета коју је тужени у обавези да јој накнади, јер је на тај начин тужени повредио тужили право на мирно уживање имовине прокламовано чланом 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Притом је правилна оцена другостепеног суда да је тужени у обавези да тужили накнади штету у износу умањеном за износе које је тужила у спорном периоду примала на Косову и Метохији, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа па до исплате у смислу чланова 186. и 277. Закона о облигационим односима. Тужила је остварила примања на Косову и Метохији, на који начин је причињена штета смањена, па је правилно другостепени суд преиначио првостепену пресуду у делу којим је тужили признато право на накнаду штете без умањења за износе исплаћене на Косову и Метохији и за те износе у истом периоду, тужбени захтев одбио, као неоснован.

Неосновани су наводи жалбе тужиле да није било разлога за урачунавање износа које је тужила примила на Косову, јер се по тврдњи тужиле ради о социјалним давањима. Наиме, тужила је од 07.10.2005. године корисник основне пензије на Косову и Метохији, у месечном износу од 75 евра, за који месечни износ је штета коју услед обуставе пензије трпи умањена. Накнада материјалне штете подразумева, у смислу одредбе члана 185. став 1. Закона о облигационим односима, успостављање стања које је било пре него што је штета настала. Примања која тужила остварује по основу пензије на Косову се урачунавају у накнаду штете, тако да се штета коју тужила трпи, састоји у разлици између пензије коју је тужени био дужан да јој исплаћује у спорном периоду и онога што је тужила, као оштећена, примила по истом основу од другог органа, како је правилно закључио другостепени суд.

Из наведених разлога, применом члана 414. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о дозвољености ревизије тужиле у преосталом делу, на основу члана 404. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да нема места одлучивању о ревизији као о изузетно дозвољеној, у смислу одредбе става 1. тог члана.

Одука другостепеног суда да тужилци припада право на накнаду штете у висини појединачних месечних износа неисплаћене пензије у износу умењеном за износе пензије које је тужила остварила на Косову и Метохији као и оцена да се у овој правној ствари примењује рок застарелости потраживања прописан чланом 376. Закона о облигационим односима је у складу са правним ставовима израженим кроз одлуке Врховног касационог суда у истој или сличној чињенично правној ситуацији.

Тужила, позивајући се на пресуду Европског суда за људска права од 17.04.2012. године, донету у случају Грудих против Србије (представка бр. 31925/08) и на пресуду Врховног касационог суда Рев 974/2012 од 07.03.2013. године, посебну ревизију изјављује ради уједначавања судске праксе.

Питање застарелости новчаног потраживања у смислу члана 376. Закона о облигационим односима који је примењен у овом спору није ни било постављено у предмету Грудих против Србије пред Европским судом за људска права. Због тога побијана другостепена пресуда, у погледу оцене застарелости потраживања не одступа од става израженог у наведеној одлуци Европског суда за људска права, а сагласна је са ставом тог суда из одлуке у предмету Скендери и други против Србије (представка бр. 15090/08) - да је рок застарелости предвиђен чланом 376. Закона о облигационим односима законит и да тежи легитимном циљу, обезбеђењу правне сигурности и заштите потенцијалних тужених од застарелих потраживања. Пресуда Врховног касационог суда Рев 974/2012 од 07.03.2013. године на коју се тужила позива у ревизији донета је у спору у којем тужени није истакао приговор застарелости потраживања, па се зато не ради о различитим судским одлукама донетим у истоветним чињенично-правним ситуацијама, због чега би о ревизији требало одлучивати као о посебној ревизији - ради уједначавања судске праксе.

Према Закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.06.2017. године, у споровима ради накнаде материјалне штете због неисплате пензија лицима са територије Косова и Метохије узима се у обзир (умањује) новчани износ који је тужила примала од стране међународне управе на тој територији. Овај Закључак донет је у вршењу надлежности Врховног касационог суда предвиђене чланом 31. став 2. Закона о уређењу судова - ради јединствене судске примене права. Побијана другостепена пресуда не одступа од означеног закључка, имајући у виду да извршене исплате (без обзира да ли се ради о пензији или некој другој врсти накнаде) представљају обештећење за штету насталу неисплаћивањем пензије која је тужилци призната решењем туженог.

Из наведених разлога, на основу члана 404. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Према члану 403. став 3. ЗПП ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба у овој правној ствари поднета је 06.10.2016 године и у њој је као вредност предмета спора означен износ од 527.500,00 динара. Поднеском од 10.05.2018. године тужба је преиначена повећањем тужбеног захтева, о ком је одлучено првостепеном пресудом донетом 30.01.2019. године. Другостепена пресуда донета је 29.01.2020. године. Вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде је износ од 414.801,60 динара.

Како вредност предмета спора побијаног дела правноснажне пресуде не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан преиначења тужбе, ревизија тужиле није дозвољена, у смислу члана 403. став 3. ЗПП.

Ревизија није дозвољена ни у смислу члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП.

Ово због тога што је, у смислу члана 28. ЗПП, за утврђивање права на изјављивање ревизије као вредност предмета спора меродавна вредност главног захтева, док се камате, уговорна казна и остала споредна тражења, као и трошкови поступка не узимају се у обзир, ако не чине главни захтев.

У конкретном случају тужилца је ревизију изјавила и против одлуке којом је одлучено о трошковима првостепеног и другостепеног поступка, што у овој правној ствари не представља главни захтев, већ споредна потраживања.

Чињеница да је одлука о трошковима првостепеног поступка побијаном другостепеном пресудом преиначена, не утиче на дозвољеност ревизије, јер се дозвољеност ревизије не цени према одредби члана 13. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 55/14) односно новелираној одредби члана 403. став 2. тач. 2. ЗПП.

Из наведених разлога, применом члана 413. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић